

Пилипенко Катерина Анатольевна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського учета і економічного контролю, Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава, Україна.

e-mail: kateryna.pylypenko@pdaa.edu.ua

Кучеренко Николай Анатольевич, старший преподаватель кафедри фінансів, учета і налогообложения, ГВУЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»,

e-mail: mak24.75@meta.ua

DATA ABOUT THE AUTHORS

Kotsupatryi Mikhail, Candidate of Science (Economics), Professor, Professor Department of Accounting and Taxation,

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,

e-mail: apk_kneu@ukr.net

Pylypenko Kateryna, Doctor of Science (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Economic Control,

Poltava State Agrarian Academy, Poltava, Ukraine,

e-mail: kateryna.pylypenko@pdaa.edu.ua

Kucherenko Mykola, Senior Lecturer of the Department of Finance, Accounting and Taxation, Pereiaslav-Khmelnyskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University,

e-mail: mak24.75@meta.ua

Подано до редакції 15.11.2020

Прийнято до друку 04.12.2020

УДК 336.14:352(477)

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-47-81-92>

ВПЛИВ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ

Слюсар С. Т.

Предметом дослідження є аналіз впливу децентралізації на формування місцевих бюджетів України.

Метою роботи є пошук вирішення проблемних аспектів формування самодостатніх, фінансово спроможних громад шляхом аналізу впливу децентралізації на формування місцевих бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Методи, що були використані в процесі дослідження. У процесі дослідження використовувався комплекс загальнонаукових методів і прийомів, а саме: порівняльного аналізу та синтезу, абстрагування, метод індукції та дедукції, ідеалізації, узагальнення, аналогії, моделювання, а також спеціальних – експертного опитування, групування, прогнозування.

Результати роботи. На сьогоднішній день децентралізація є найбільш ефективним та дієвим способом забезпечення фінансової автономії та стійкості місцевих органів влади через передачу їм потужних джерел бюджетних надходжень, раніше закріплених за центральним урядом, та розширенням фінансової бази адміністративно-територіальних формувань. Тобто запровадження нової моделі фінансового забезпечення місцевих бюджетів полягає у розширенні прав місцевих органів влади, джерел їх формування, наданні їм повної бюджетної самостійності та створення реального підґрунтя для виконання своїх повноважень. І у зв'язку із змінами до Бюджетного кодексу щодо запровадження середньострокового планування, для працівників фінансових служб є актуальним питання звітності та оцінки ефективності бюджетних програм.

Галузь застосування результатів: територіальні громади України.

Висновки. Однією з важливих проблем формування місцевих бюджетів є забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів та формування міжбюджетних відносин з метою підвищення рівня фінансової самодостатності шляхом посилення бюджетної децентралізації. Для того щоб громада була здатною забезпечити виконання своїх завдань, вона повинна володіти відповідним обсягом фінансових ресурсів, які є необхідними для покриття власних витрат. Ймовірно, що формування фінансово самодостатніх адміністративно-територіальних одиниць потребує змін не тільки у податковому та бюджетному законодавстві, але й у територіальних розмірах громад, районів та регіонів.

Ключові слова: децентралізація, місцеві бюджети, власні доходи місцевих бюджетів, місцеві податки та збори, органи місцевого самоврядування, об'єднана територіальна громада, сільська територія.

ВЛИЯНИЕ ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИИ НА ФОРМИРОВАНИЕ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ УКРАИНЫ

Слюсар С. Т.

Предметом исследования является анализ влияния децентрализации на формирование местных бюджетов Украины.

Целью работы является поиск решения проблемных аспектов формирования самодостаточных, финансово состоятельных общин путем анализа влияния децентрализации на формирование местных бюджетов и бюджетов объединенных территориальных общин.

Методи, которые были использованы в процессе исследования. В процессе исследования использовался комплекс общенаучных методов и приемов, а именно: сравнительного анализа и синтеза, абстрагирования, метод индукции и дедукции, идеализации, обобщения, аналогии, моделирования, а также специальных – экспертного опроса, группировки, прогнозирования.

Результаты работы. На сегодняшний день децентрализация является наиболее эффективным и действенным способом обеспечения финансовой автономии и устойчивости местных органов власти путем передачи им мощных источников бюджетных поступлений, ранее закрепленных за центральным правительством, и расширением базы административно-территориальных формирований. То есть введение новой модели финансового обеспечения местных бюджетов состоит в расширении прав местных органов власти, источников их формирования, предоставления им полной бюджетной самостоятельности и создании реальной почвы для выполнения своих полномочий. И в связи с изменениями в Бюджетный кодекс о введении среднесрочного планирования, для работников финансовых служб актуален вопрос отчетности и оценки эффективности бюджетных программ.

Область применения результатов: территориальные общины Украины.

Выводы. Одной из важных проблем формирования местных бюджетов является обеспечение сбалансированного социально-экономического развития регионов и формирования межбюджетных отношений с целью повышения уровня финансовой самостоятельности путем усиления бюджетной децентрализации. Для того чтобы община была способной обеспечить выполнение своих задач, она должна обладать соответствующим объемом финансовых ресурсов, необходимых для покрытия собственных расходов. Вероятно, что формирование финансово самостоятельных административно-территориальных единиц требует изменений не только в налоговом и бюджетном законодательстве, но и в территориальных размерах общин, районов и регионов.

Ключевые слова: децентрализация, местные бюджеты, собственные доходы местных бюджетов, местные налоги и сборы, органы местного самоуправления, объединенная территориальная община, сельская территория.

IMPACT OF DECENTRALIZATION ON UKRAINE LOCAL BUDGETS FORMATION

Slusar Svitlana

The subject of the research is an analysis of the decentralization impact on Ukraine local budgets formation.

The purpose of this study is to find a solution to the problematic aspects of the formation of self-sufficient, financially wealthy communities by analyzing the impact of decentralization on the formation of local budgets and the budgets of the combined territorial communities.

Method or methodology for conducting research. The study used a set of general scientific methods and techniques, namely: comparative analysis and synthesis, abstraction, the method of induction and deduction, idealization, generalization, analogy, modeling, as well as special - expert survey, grouping, forecasting.

Results of work. Decentralization today is the most effective and efficient way to ensure the financial autonomy and sustainability of local authorities by transferring to them the powerful sources of budget revenues previously assigned to the central government, and expanding the financial base of administrative-territorial formations. That is, the introduction of a new model of financial support for local budgets consists in expanding the rights of local authorities, the sources of their formation, giving them full budgetary independence and creating real ground for the exercise of their powers. And in connection with the amendments to the Budget Code on the introduction of medium-term planning, the issue of reporting and evaluating the effectiveness of budget programs is relevant for financial services workers.

The field of application of results: territorial communities of Ukraine.

Conclusions according to the article. One of the important problems in the formation of local budgets is to ensure balanced socio-economic development of the regions and the formation of inter-budgetary relations in order to increase the level of financial self-sufficiency by strengthening budgetary decentralization. In order for the community to be able to carry out its tasks, it must have adequate financial resources to cover its own expenses. It is likely that the formation of financially self-sufficient administrative-territorial units requires changes not only in tax and budgetary legislation, but also in the territorial size of communities, districts and regions.

Keywords: decentralization, local budgets, own revenues of local budgets, local taxes and fees, local self-government bodies, united territorial community, rural territory.

JEL Classification: H61, H72, H81, E59

Постановка проблеми. В умовах кризового періоду розвитку української державності, питання бюджетної децентралізації виходять на перший план, оскільки саме децентралізація є однією з базових умов незалежної та ефективної діяльності органів місцевої влади, а шляхом впливу на процеси ухвалення рішень збільшує можливість участі місцевої влади у розвитку регіонів та територіальних громад. Аналіз проходження процесів децентралізації в Україні та їх результатів є обов'язковим елементом з метою визначення проблемних аспектів та пошуку напрямів удосконалення механізму бюджетного регулювання, спрямованих на розв'язання нагальних завдань реалізації реформи бюджетної децентралізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз проблем формування місцевих бюджетів в умовах децентралізації в Україні знайшли своє відображення у працях Т. М. Барановської, О. В. Вознюк,

Л. Демиденко, Н. М. Євтушенко, Я. Казюк, С. О. Коваленко, І. В. Макарчук, В. В. Мамонової, Н. А. Науменко, С. В. Онищенко, В. І. Пальчук та інших вітчизняних науковців. Однак, на нашу думку, процеси реорганізації формування місцевих бюджетів в умовах реформи місцевого самоврядування потребують системного всебічного аналізу з метою оцінки реалізації бюджетної децентралізації в Україні.

Мета статті – пошук вирішення проблемних аспектів формування самодостатніх, фінансово спроможних громад шляхом аналізу впливу децентралізації на формування місцевих бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад (ОТГ) та ознайомлення із правилами складання звітності про виконання бюджету, про мережу, штати та контингенти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливою складовою повноцінного розвитку України в умовах бюджетної децентралізації є формування фінансово забезпечених органів місцевого самоврядування (ОМС), тобто стабільних та достатніх джерел їх наповнення для ефективного виконання ними делегованих, переданих на місця та власних повноважень з одного боку та оперативного вирішення завдань соціально-економічного характеру на рівні територіальної громади – з іншого.

Майже в кожній країні місцеві бюджети є найбільш чисельною ланкою бюджетної системи. В Україні налічується більше 10 тисяч місцевих бюджетів. До реформи місцевого самоврядування більше 70% ресурсів зосереджувалося в державному бюджеті, решта – більше 20% – у місцевих бюджетах [9].

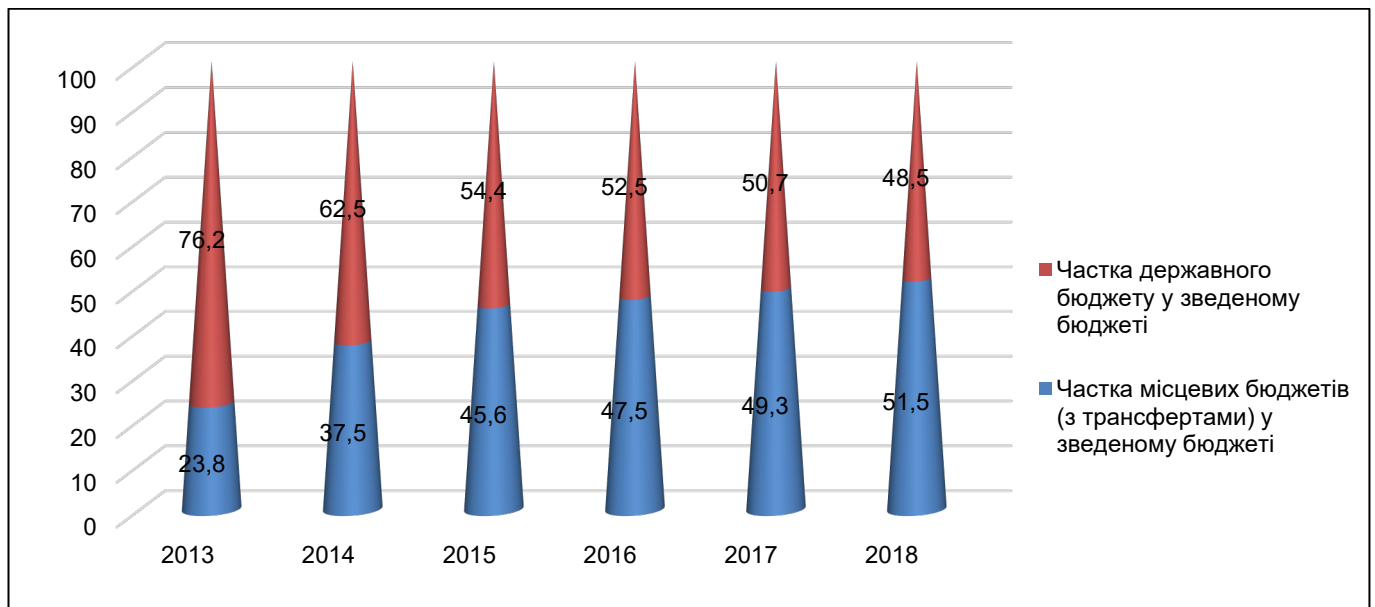

Рисунок 1. Динаміка частки місцевих бюджетів (з трансфертами) у зведеному бюджеті України за 2013 – 2018 рр., %

Примітка. Сформовано автором на основі джерел [8, 12]

Починаючи із 2014 року (рис. 1) спостерігається поступове збільшення частки місцевих бюджетів у зведеному бюджеті (з 37,5% у 2014 році до 51,5% у 2018 році), що, безпосередньо, вказує на зміцнення фінансової бази ОМС та є, на нашу думку, прямим наслідком реалізації Концепції реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, ухваленої 1 квітня 2014 року.

Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що «місцеві бюджети мають бути достатніми для здійснення ОМС наданих їм законом повноважень і забезпечення мешканців відповідних громад якісними публічними послугами». Як вже зазначалося, в контексті аналізу впливу децентралізаційних процесів на місцеві бюджети України досить велика увага приділяється питанням і проблемам, що стосуються саме формування їх дохідної частини та пошуку і реалізації резервів її наповнення.

Разом з тим, варто відмітити, значне збільшення державної підтримки на розвиток громад та розбудову інфраструктури (рис. 2), що є ще одним позитивним наслідком бюджетної децентралізації і, безпосередньо, кроком від бюджетів «проїдання» до бюджетів розвитку.

Станом на 1 серпня 2018 року обсяг загальної бюджетної підтримки місцевим органам влади на розвиток територіальних громад та розбудову їх інфраструктури склав 14,9 млрд. грн, що більше майже у 30 разів, порівняно з 2015 роком (0,5 млрд. грн.). За ці кошти було реалізовано 5904 проекти з підтримки місцевого та регіонального розвитку, а 523 ОМС отримали кошти на проекти соціально-економічного розвитку [6], що дає змогу, за підтримки провідних ресурсів держави, впроваджувати власні стратегії розвитку.

Таким чином, дослідження впливу бюджетної децентралізації на місцеві бюджети України показали значні позитивні зрушення в системі місцевого самоврядування країни. Крім того, що завдяки реформі муніципалітети стали більш незалежними та самодостатніми, у них з'явилися «серйозні» кошти (за рахунок збільшення власних надходжень), які вони абсолютно спокійно, без будь якої вказівки із центру, можуть

використовувати на потреби та розвиток громади що, безумовно, є однією із суттєвих переваг фінансової децентралізації. У зв'язку із змінами до Бюджетного кодексу щодо запровадження середньострокового планування, для працівників фінансових служб ОТГ є актуальним питання звітності та оцінки ефективності бюджетних програм.

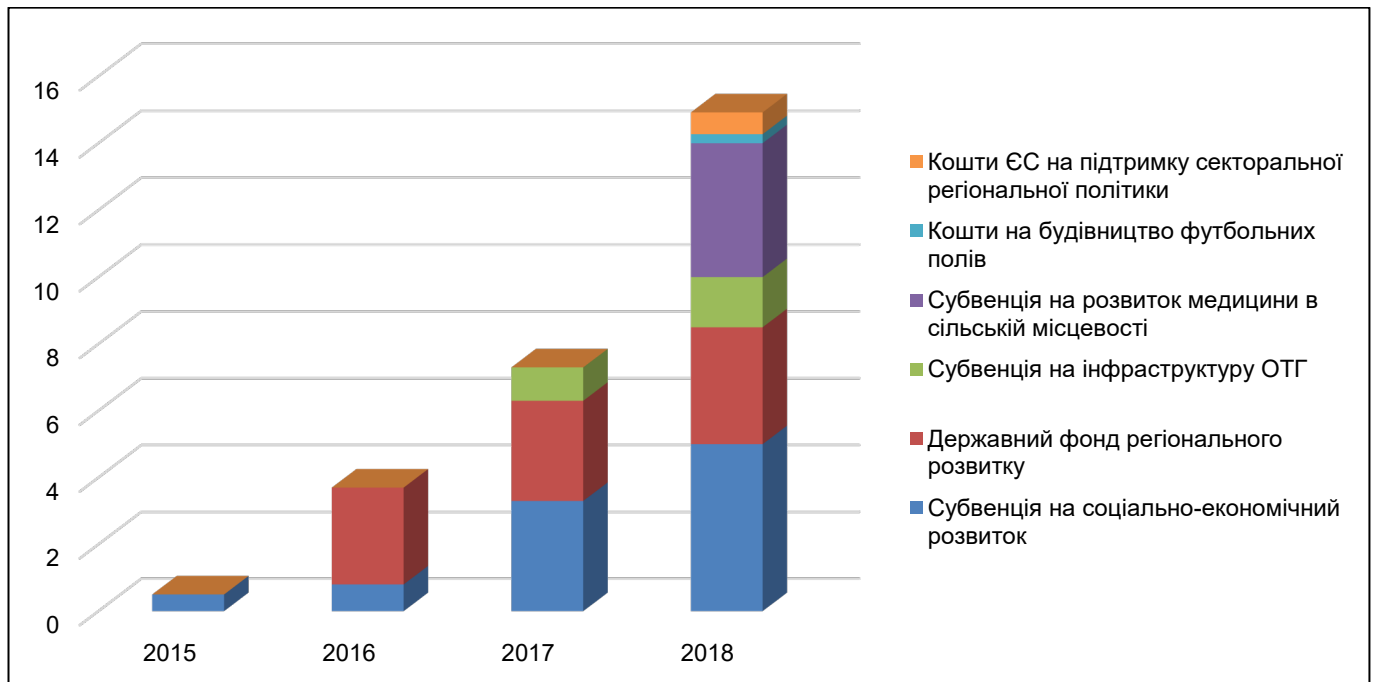

Рисунок 2. Динаміка державної підтримки на розвиток громад та розбудову інфраструктури за 2015–2018 рр., млрд. грн.

Примітка. Сформовано на основі джерела [24]

Програмно-цільовий метод передбачає перехід від фінансування бюджетних установ за залишковим принципом до ефективного використання бюджетних коштів, що полягає в закладенні принципу ефективності на тривалий період. Варто зауважити, що останні зміни до Бюджетного кодексу, а це означає перехід на середньострокове планування і формування бюджетних програм виключно з огляду на стратегію соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Фінансисти ОТГ повинні вміти аналізувати дані звітності та користуватись програмним забезпеченням з цих питань, фінансова звітність подається ОТГ до відповідного Департаменту ОДА. За новим законодавством показники фінансової звітності громад повинні бути публічними, адже бюджетний процес будується на принципах прозорості.

ОТГ мають розуміти, що звітність є дзеркалом їх діяльності, адже звітні дані за формами, що доводить Міністерство фінансів, формуються за кількома аспектами – це звітність бюджетних установ, ефективність використання коштів та виконання бюджетних програм. Громади отримують фінансову інформацію від Держказначейства і повинні звірити, проаналізувати дані, оформити їх у вигляді пояснювальної записки та подати до Департаменту фінансів. Більшість ОТГ України вчасно та професійно подає фінансову звітність, але в окремих громадах потрібно звернути увагу на слабкість кадрового потенціалу. Наприклад, якщо ОТГ повертає кошти до Державного бюджету, як не використані, то це означає, що фінансова служба громади не забезпечує ефективний бюджетний процес. Громада не отримала послуги, не реалізовані інфраструктурні проекти, а кошти мали б піти на розбудову соціальної сфери. І саме звітність дає можливість ОТГ проаналізувати показники та забезпечити сталі і вчасне фінансування соціально-економічного розвитку території.

На питання фінансової звітності увага зверталась завжди, але з прийняттям середньострокового планування, бюджети стали аналізуватись більш глибоко. Оцінка ефективності місцевих бюджетів допомагає зрозуміти шляхи економії коштів та запровадження оптимальних програм в ОТГ, адже ми використовуємо порівняльну базу минулих періодів і розуміємо, де спрацювали на позитив і розвиток. От ми запровадили енергомоніторинг всіх бюджетних установ і за підсумками року зрозуміли, що багато приміщень неефективно використовуються, тож на часі – оптимізація роботи певних сфер із збереженням повного обсягу соціально-культурних послуг.

Традиційно систему індикаторів поділяють на три групи: економічну, соціальну та екологічну, які в свою чергу діляться на безліч підгруп. Наприклад, економічні індикатори можна об'єднати в такі підгрупи: виробничо-економічні, структурні, інвестиційні, фінансові, зовнішньоекономічної діяльності, науково-технічного потенціалу; соціальні – об'єднують індикатори життєвого рівня населення, стану трудових ресурсів, здоров'я населення, демографічної ситуації та криміногенної ситуації [1]. Ці підгрупи у свою чергу поділяються

на окремі показники. У науковій літературі обґрунтовується думка про те, що вимірювання в економічній, соціальній, екологічній сферах слід доповнити індикаторами соціально-економічної, екологічно-економічної, соціально-екологічної, соціально-еколого-економічної підсфер.

Стосовно індексу розвитку для характеристики окремих аспектів досягнутого рівня і тенденцій розвитку потенціалу регіону можна, наприклад, виділяти дев'ять груп: демографічний розвиток, розвиток ринку праці, матеріальний добробут населення, умови життя населення, рівень освіти населення, стан охорони здоров'я, соціальне середовище, екологічна ситуація, фінансування людського розвитку [22].

Побудовані часткові показники зведеного індексу рівня розвитку регіону є своєрідним індикатором структурних регіональних зрушень і їх варто використовувати у визначенні пріоритетів регіональної політики. З цієї позиції, система показників поділяють на три блоки: структурно-пропорційного розвитку економіки; організаційного розвитку; міжрегіональних зв'язків та соціального розвитку регіонів [2].

Недолік переважної більшості систем оцінки криється в тому, що кінцевою метою їх розробки розглядається типізація (класифікація) регіонів або інших адміністративно-територіальних одиниць за рівнем соціально-економічного розвитку, а не аналіз сучасної ситуації, оцінка існуючих тенденцій та моніторинг виконання стратегічних напрямів державної, регіональної, місцевої політики. Вирішуючи питання оцінки соціально-економічного розвитку області, необхідно врахувати її подвійну природу: з одного боку, як елемента (підсистеми) системи високого рівня – країни, а з іншого – як відносно самостійної системи, елементами (підсистемами) якої є адміністративно-територіальні одиниці. Водночас мету цієї оцінки більшість учених вбачають у типізації об'єктів з поділом їх на такі групи: об'єкти-лідери, високорозвинені, розвинені та проблемні [1]. Крім того, на практиці реалізувати більшість методик неможливо через брак офіційних даних, а вимагати надання підприємствами, установами й організаціями звітності, яка не передбачена нормативно-правовими актами, згідно з законодавством України заборонено.

З огляду на суб'єктивність соціально-економічних категорій важливим є адекватне відображення другого елемента. Для цього необхідно не тільки виробити мінімальні соціальні стандарти забезпечення сільського населення об'єктами і послугами підприємств та установ соціальної інфраструктури, а також гарантії дотримання цих стандартів урядом. Очевидно, що користуватися соціальними стандартами та нормативами, які застосовуються в державі, недоцільно. Адже їх метою є забезпечення мінімально необхідного переліку потреб населення, а мета розвитку суспільства полягає в забезпеченні гідного рівня його життя. У вітчизняній літературі, наприклад, пропонується орієнтуватися на соціальні стандарти розвинених країн світу, насамперед європейських.

Щодо рангу (ваги) показника, то він залежатиме від пріоритетності на даний час певної складової рівня життя населення. Так, якщо в громаді є велика частка малозабезпечених, то для такої громади пріоритетом буде забезпечення жителів громади першого матеріального рівня потреб. Якщо цей рівень буде задоволено, то можна орієнтуватися на інші пріоритети, допускаючи при цьому зниження рівня задоволення потреб нижчих рівнів. Визначати ранг показників необхідно із залученням і громадськості, органів державної та місцевої влади, науковців, експертів.

Система оцінок повинна охоплювати всі ієрархічні рівні управління від загальнодержавного до найнижчого – місцевого. На даний час в Україні вона відсутня, хоч є певні напрацювання, зокрема проведено досить багато наукових досліджень щодо регіонального рівня [1, 2, 5, 16, 17]. Згідно з чинним законодавством оцінка розвитку сільських територій здійснюється не є комплексною [7, 10, 18].

На відміну від України у країнах світу, зокрема західноєвропейських, у контексті концепції сталого розвитку розроблено струнку систему оцінки рівня розвитку територій, яка охоплює всі ступені управління: від міжнародного до окремих муніципальних утворень. Так, на виконання розділу 40 Порядку денного на XXI століття, відповідною комісією при ООН було розроблено систему індикаторів, які виміряють рівень сталого розвитку країн. Їх поділено на чотири групи: соціальні (рівність, здоров'я, освіта, домогосподарства, безпека, населення), економічні (економічна структура, виробництво і споживання), екологічні (стан атмосфери, земель, океанів, морів і прибережної зони, якість води й біорізноманіття) та інституційні (рамкові умови, інституційне будівництво). Паралельно з комісією при ООН над цим питанням працювали інші міжнародні органи та організації: Євростат, Світовий банк, Організація з економічного співробітництва та розвитку та ін. Так, Річний звіт Світового банку про розвиток містить близько 80 індикаторів, поділених на 6 груп.

Зважаючи на вищевикладене, системи оцінки сталого розвитку, які використовуються на міжнародному рівні, занадто громіздкі. Вони є прийнятними для виміру й порівняння різних аспектів розвитку держав світу, проте з низки причин не придатні для оцінки розвитку муніципальних утворень. Зокрема, від функціонування територіальних соціально-економічних систем безпосередньо залежить повсякденне життя кожної людини. Це вимагає від систем оцінок конкретизації певних параметрів, а деякі важливі з позицій світової спільноти показники на місцевому рівні можуть набувати другорядного значення.

Найбільш складним завданням у формуванні систем оцінок розвитку територій є визначення переліку індикаторів на муніципальному рівні. Значний досвід виміру сталого розвитку на рівні конкретних населених пунктів нагромаджено в західноєвропейських країнах, кожна з яких на виконання міжнародних документів розробила власну стратегію.

У західноєвропейських країнах єдина схема їх побудови відсутня. В кожному населеному пункті залежно від мети розвитку формується власна система. Так, у Німеччині (м. Хокейнхайм) показники об'єднано в п'ять

груп: екологія, економіка, суспільство або соціальний розвиток, участь та додаткові показники. Водночас у м. Трепков-Кепеніка їх перелік значно обмежений і поділяється традиційно на екологічні, економічні та соціальні індикатори [21].

Незважаючи на те, що кожний населений пункт розробляє власну систему показників, все ж можна виокремити ряд спільних моментів. Так, у досліджених нами стратегіях сталого розвитку [25, 26, 27, 28, 29] пріоритетне значення належить економії енергоресурсів та екологічним аспектам: забрудненню повітря, водойм, накопиченню та переробці відходів. Вагоме місце займає блок індикаторів, спрямованих на створення комфортних умов життя місцевого населення шляхом розв'язання таких проблем, як поліпшення житлових умов, доступність суспільного транспорту, забезпечення тиші та спокою. Економічний розвиток орієнтується на підтримку місцевих підприємств, особливо соціально і суспільно корисних підприємств, збалансування структури економіки та забезпечення високого рівня зайнятості населення. Майже всі системи передбачають оцінку участі населення в суспільному житті муніципального утворення, співробітництво з міжнародним співтовариством і внесок території в розв'язання глобальних проблем.

З метою спостереження перебігу цього процесу та моніторингу традиційно індикатори сталого розвитку регіону поділяють на економічні (виробничо-економічні, структурні, інвестиційні, фінансові, науково-технічного потенціалу, зовнішньоекономічної діяльності), соціальні (життєвого рівня населення, соціальної інфраструктури, стану трудових ресурсів, здоров'я населення, демографічної ситуації, криміногенної ситуації), екологічні (стану природного середовища, антропогенного впливу на природне середовище, використання природних ресурсів, використання вихідних або вторинних ресурсів) [3].

З огляду на те, що розвиток територій є процесом динамічним, Т.Ю.іЗінчук пропонує поділяти його індикатори на три групи: детерміновані, фіксовані та результативні. Детерміновані індикатори використовуються для характеристики ресурсного забезпечення соціального розвитку та передбачають оцінку продуктивності села. Фіксовані індикатори свідчать про соціальний стан процесів та явищ на сільських територіях і включають п'ять осей показників: населення, зайнятість, умови праці, рівень життя, соціальна інфраструктура. Результативні індикатори – це показники, які містять у собі основні параметри соціального добробуту сільського населення [11, с. 329 – 338].

Як варіант для визначення чинників соціально-економічного розвитку пропонують застосовувати методи кореляційно-регресійного аналізу. Проте, на думку Р. О. Кулинича, використання цього способу можливе за нормального розподілу, який в економіці зустрічається нечасто. Внаслідок цього, наприклад, можуть бути не виявлені чинники, між якими існує функціональна залежність, що призведе до хибних висновків і неадекватного відображення досліджуваного об'єкта [13]. Враховуючи це, пропонуємо під час визначення показників сталого розвитку сільських територій віддавати перевагу не статистико-математичним методам, а думці експертів: населенню, посадовим особам місцевого самоврядування, вченим.

На основі проведених досліджень і враховуючи вітчизняні наукові розробки у сфері функціонування сільських територій та зарубіжний досвід, нами запропоновано систему показників для системи управління територіальними соціальними спільнотами. В основу їх вибору покладено соціально-економічні критерії самодостатності громад, а саме: розширене відтворення людського капіталу, доступність життєво важливих благ, формування повноцінної економічної сфери, забезпечення фінансової автономії сільських органів самоврядування, раціональне використання та відтворення природних ресурсів [14, 15].

Усю сукупність показників для зручності використання поділено на традиційні три групи: економічну, соціальну та екологічну. До економічної групи відносимо такі показники:

- виробництво валової продукції сільського господарства (у порівнянних цінах 2010 р.) в розрахунку на 100 га сільськогосподарських угідь;
 - обсяг реалізованої продукції промисловості в розрахунку на 1 особу; кількість малих підприємств на 1000 осіб наявного населення (крім сільськогосподарських);
 - кількість фізичних осіб-підприємців у розрахунку на 100 осіб населення;
 - роздрібний товарооборот на 1 особу;
 - обсяг реалізованих послуг у розрахунку на 1 особу;
 - кількість обслуговуючих кооперативів;
 - рівень безробіття населення;
 - суму витрачених коштів у середньому на 1 працівника – жителя громади (передбачених колективним договором);
 - дохід від підприємницької діяльності на 1 фізичну особу-підприємця; дохід від особистого селянського господарства на 1 особу;
 - середньомісячну заробітну плату найманих працівників;
 - частку населення із середньодушовими витратами у місяць, нижчими від прожиткового мінімуму;
 - середній розмір наданої соціальної допомоги 1 особі;
 - податкові надходження до місцевого бюджету;
 - надходження до місцевого бюджету розвитку;
 - надходження плати за оренду комунального майна та приміщень.
- Для визначення рівня соціального розвитку сільських територій нами пропонуються такі показники:
- кількість дітей до 18 років у розрахунку на 1000 осіб населення;

- кількість молоді (18 – 30 років) у розрахунку на 1000 осіб населення;
- природний приріст населення на 1000 осіб населення; кількість осіб, які виїхали за рік із сільської місцевості;
- кількість осіб, яким надано допомогу (амбулаторно і під час виїздів швидкої медичної допомоги) на 1000 осіб населення;
- витрати на невідкладну допомогу на 1 особу;
- захворюваність на інфекційні хвороби та туберкульоз на 1000 осіб населення;
- смертність дітей у віці до одного року на 1000 народжених;
- охоплення дітей дитячими дошкільними закладами;
- кількість випускників загальноосвітніх навчальних закладів, які вступили до вищих навчальних закладів;
- частка населення території, яке має базову або вищу освіту (особи, які навчаються у вищих навчальних закладах I-IV рівня акредитації, мають освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавр, спеціаліст, магістр);
- кількість закладів клубного типу на 1 сільський населений пункт;
- витрати на утримання об'єктів соціально-культурного призначення;
- оновлення книжкового фонду бібліотек; спортивні споруди на 100 осіб населення;
- протяжність вуличного освітлення; витрати на озеленення вулиць;
- введення в експлуатацію житлового фонду на 1000 осіб наявного населення;
- частка житлового фонду газифікованого, обладнаного водопроводом та каналізацією;
- кількість зареєстрованих злочинів на 100 осіб наявного населення.

В екологічній сфері, з огляду на актуальність створення механізмів, спрямована на охорону навколишнього природного середовища сільських територій та відшкодування завданих громадам збитків, слід використовувати такі показники:

- обсяг скинутих зворотних вод у природні поверхневі водні об'єкти;
- викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря;
- наявність небезпечних відходів; витрати на охорону навколишнього природного середовища;
- частка фактично сплачених екологічних зборів у загальній сумі пред'явлених.

Запропонована система показників є орієнтовною. На практиці на муніципальному рівні вона повинна бути гнучкою. Так, в Україні налічується понад 28 тис. сільських населених пунктів і 11 тис. сільських рад, які значно різняться між собою за якісними характеристиками їхніх жителів (віковою структурою, рівнем освіти та ін.). Відповідно потреби, мотиви та цілі цих громад теж різні. Це підтвердило проведене нами у 2008 р. опитування сільських жителів Житомирської області: для молоді першочерговим є наявність освітніх закладів і можливість культурного проведення дозвілля, в той час як для переважної більшості осіб похилого віку – це наявність закладів охорони здоров'я.

Усвідомлення громадою своїх потреб і формування цілей розвитку знаходить свої відображення у стратегічному плануванні. Зокрема, поширеною у світі практикою є поряд з підготовкою аналітичного звіту, опитування громадської думки, яке може дати досить неочікувані результати. Наприклад, соціологічні дослідження сільських громад вказують на те, що їх мешканців цікавить в першу чергу погіршення криміногенної ситуації, а не зайнятість, наявність об'єктів соціальної інфраструктури тощо.

При цьому для врахування потреб усіх жителів, незалежно від майнового стану, віку, соціального статусу, важливим є активна участь населення у процесі стратегічного планування. Крім того, слід враховувати, що «правила гри» на сільських територіях формуються, з одного боку, на підставі офіційних нормативно-правових актів, з іншого – під впливом неформальних чинників. Зважаючи на специфіку сільського способу життя, тут дуже важливу роль відіграють міжособистісні взаємовідносини, неформальне спілкування. Виникає ситуація, коли директивні, нав'язані зверху рішення селянами не виконуються, або виконуються, але результат не відповідає очікуваному.

Реалізація біосоціальної концепції розвитку сільських територій можлива лише за умови створення конкурентного середовища. Для цього громади слід порівнювати, а це в свою чергу вимагає певної уніфікації систем оцінок на районному та обласному рівнях. Зазвичай тут виникає ряд методологічних проблем. Так, складність побудови будь-яких моделей розвитку сільських територій полягає у недостатній повноті інформації та неможливості її отримання. Відповідно до українського законодавства заборонено вимагати надання суб'єктами господарювання не передбаченої нормативно-правовими актами звітності.

Завдання вибору показників ускладнює те, що регіони України значно різняться за природними та соціально-економічними умовами. З огляду на це індикатори повинні бути співвимірними або у розрахунку на одну особу, або на площу території, в інших випадках слід використовувати відносні показники.

Іншою методологічною проблемою є порівнянність показників із певним критичним значенням, нижче якого починається руйнація системи. Це вимагає вироблення системи державних соціальних стандартів забезпеченості сільського населення послугами об'єктів соціальної інфраструктури, а також гарантії дотримання цих стандартів урядом.

На основі вищевикладеного нами запропонована математична модель для визначення індекса самодостатності сільської території (рис. 3). В її основу покладено методику розрахунку індекса сталого розвитку Інститутом прикладного системного аналізу НАН України.

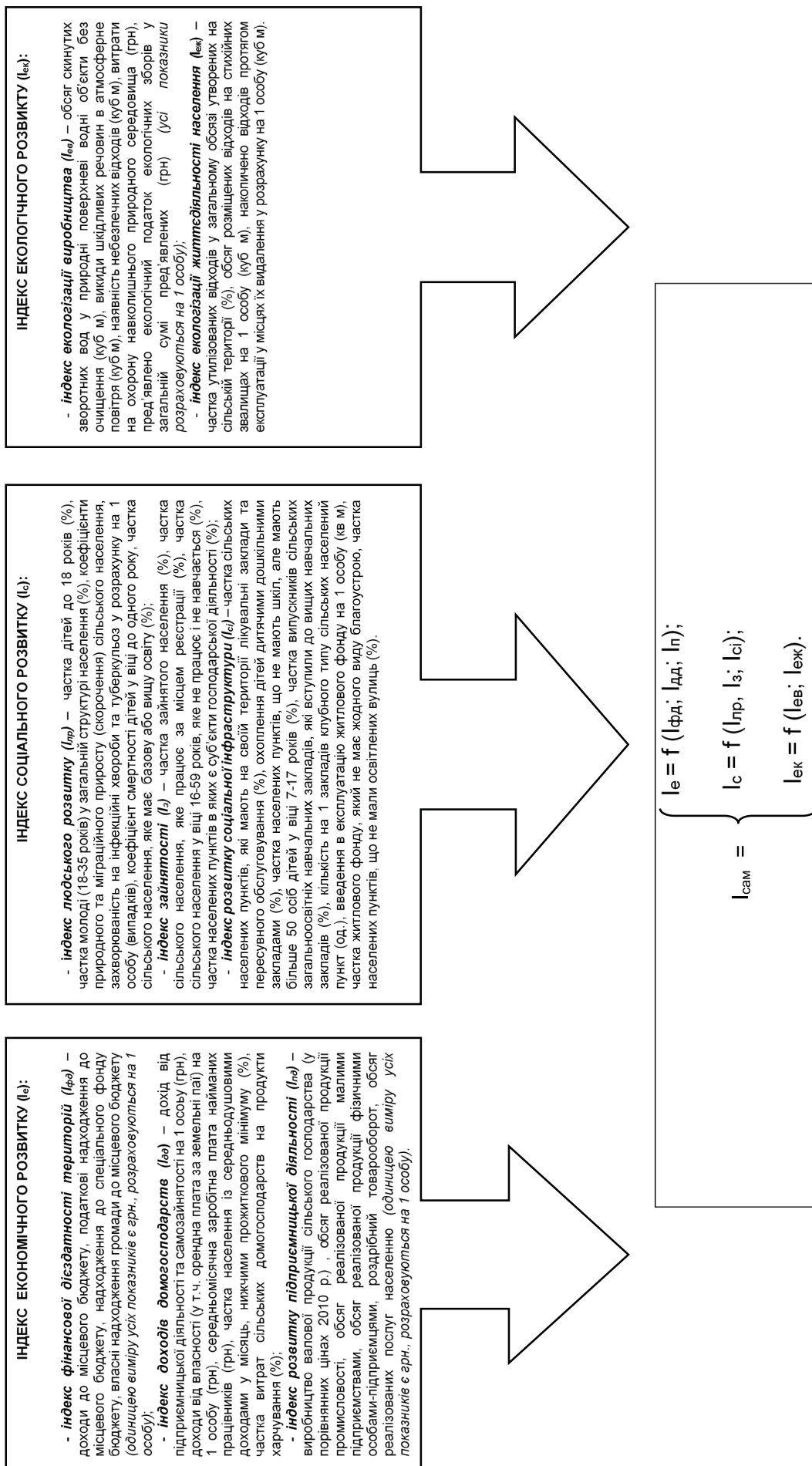

Рисунок 3. Модель для визначення індекса самодостатності сільської території
 Джерело: Розроблено на основі [14]

З урахуванням вимоги взаємоузгодженості складових сталого розвитку вони розглядали індекс сталого розвитку (*I_{sd}*) як вектор, норма якого визначає рівень сталого розвитку, а його просторове положення в системі координат (*I_{ec}* – економічного, *I_e* – екологічного, *I_s* – соціально-інституційного) характеризує ступінь гармонізації сталого розвитку (*G*) [14].

Рівновіддаленість вектора *I_{sd}* від кожної з координат *I_{ec}*, *I_e*, *I_s* буде відповідати найбільшій гармонічності сталого розвитку. Наближення цього вектора до однієї з координат свідчить про пріоритетний розвиток даного напрямку й ігнорування двох інших. Кожен з індексів обчислюється на основі шести поширених у міжнародній практиці глобальних індексів *I_{ec}* (індекс глобальної конкурентоспроможності та індекс економічної свободи), *I_e* (індекс екологічного виміру), *I_s* (індекс якості життя, індекс людського розвитку та індекс суспільства, заснованого на знаннях) [14].

На основі офіційних статистичних даних за допомогою комп'ютерної програми для автоматичного опрацювання даних Excel, розраховано індекс самодостатності сільських територій України, який свідчить про на використання потенційних можливостей їх сталого розвитку лише на третину (таблицю 1).

Таблиця 1. Результати розрахунку індексу самодостатності сільських територій України

Мета	Значення індексу	Цільова складова сталого розвитку	Значення індексу	Значення індексу самодостатності
Формування фінансової дієздатності сільських громад	0,49497	Економічний розвиток сільських територій	0,43662	
Підвищення рівня доходів сільських домогосподарств	0,32351	Економічний розвиток сільських територій	0,43662	
Збільшення доходів суб'єктів підприємницької діяльності	0,49139	Економічний розвиток сільських територій	0,43662	
Людський розвиток	0,40272	Підвищення рівня та якості життя сільського населення	0,39641	
Підвищення рівня зайнятості сільського населення	0,44451	Підвищення рівня та якості життя сільського населення	0,39641	0,36407
Розвиток соціальної інфраструктури села	0,34201	Підвищення рівня та якості життя сільського населення	0,39641	
Екологізація виробництва	0,24949	Збереження природно-ресурсного потенціалу сільських територій	0,25917	
Екологізація життєдіяльності населення	0,26885	Збереження природно-ресурсного потенціалу сільських територій	0,25917	

Примітка. Розраховано автором на основі [14]

Висновки. На сучасному етапі становлення економіки зроблено значний крок уперед у проведенні реформи міжбюджетних відносин, прийняті відповідні зміни до законодавства, змінено механізми бюджетного фінансування та вирівнювання. За результатами дослідження встановлено, що органи місцевого самоврядування зацікавлені у збільшенні надходжень до місцевих бюджетів та готові вживати заходів із пошуку резервів їхнього наповнення та підвищувати ефективність адміністрування податків і зборів.

Крім того, сьогодні місцеве самоврядування поступово відходить від притаманної раніше споживацької позиції. Очікування дотацій вони сьогодні замінюють активними діями у створенні ефективного управлінського апарату, спрямовують кошти на розвиток громад, здійснюють аналіз витрачання бюджетних коштів та запобігають випадкам неефективного, нераціонального їх використання.

В свою чергу, запропонований нами індекс самодостатності сільських територій може стати важливим інструментом для прийняття органами державної влади та місцевого самоврядування управлінських рішень, прогнозування результатів їх виконання та відповідного контролю, що сприятиме не тільки забезпеченню життєдіяльності територіальних громад, але і формуванню ними самодостатності.

Список використаних джерел

1. Антонов В. В., Зайцева Л. М. *Методики комплексної оцінки соціально-економічного розвитку області та її адміністративно-територіальних одиниць (на прикладі Дніпропетровської області)*. Д., 2004. 36 с.
2. Бутко М. П. *Регіональні особливості економічних трансформацій в перехідній економіці*. К., 2005. 476 с.
3. Варналія З. С. *Державна регіональна політика України: особливості та стратегічні пріоритети* : монографія. К., 2007. 768 с.
4. Возняк Г. *Особливості міжбюджетних відносин в контексті досягнення фінансової спроможності територіальних громад*. *Світ фінансів*. Державні і місцеві фінанси. 2017. №2 (51). С. 17–28.
5. Герасимчук З. В., Вахович І. М. *Організаційно-економічний механізм формування та реалізації стратегії розвитку регіону*. Луцьк, 2002. 248 с.

6. Державна казначейська служба України. Звітність про виконання бюджетів. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>
7. Державна цільова програма розвитку українського села на період до 2015 року: затверджена Постановою КМУ № 1158 від 19 вересня 2007 р. URL: <http://www.minagro.kiev.ua/page/?5082>.
8. Децентралізація місцевих бюджетів 159 об'єднаних територіальних громад. URL: http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/04/De-centr_297x210_April-2017.pdf
9. Жувагіна І. О., Філіпішина Л. М. Аналіз реалізації бюджетної децентралізації в контексті соціально-економічного розвитку країни. Молодий вчений. 2017 № 4.4 (44.4). С. 35–39.
10. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» № 2850-IV від 08 вересня 2005 р. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2850>.
11. Зінчук Т. О. Теоретико-методологічні підходи до формування індикаторів розвитку сільської економіки. Трансформація сільського господарства та села: ювілейний збірник наукових статей. Л., 2010. 416 с. С. 329 – 338.
12. Казюк Я. Зміцнення фінансової спроможності громад: власні ресурси та державна фінансова підтримка місцевого і регіонального розвитку. URL: <https://www.oecd.org/regional/regional-policy/Financial-Capacity-of-Communities-UKR.pdf>.
13. Ляшенко І. М. Економіко-математичні методи та моделі сталого розвитку. К., 1999. 236 с.
14. Морозюк Н. В., Терещенко В. К., Ткачук В. А. Методологія формування системи оцінки рівня розвитку сільських територій. Агросвіт. 2010. № 8. С. 2–5.
15. Морозюк Н. В. Організаційно-економічні засади сталого розвитку сільських територій: монографія. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. 304 с.
16. Невелєв О. М., Данилишин Б. М. Сталый розвиток регіону: стратегічні напрями та механізми. К., 2002. 128 с.
17. Петкова Л. О. Економічне зростання в Україні: регіональний вимір. Черкаси: ЧДТУ, 2004. 272 с.
18. Постанова Кабінет Міністрів України «Про моніторинг соціально-економічного розвитку малих міст і селищ» № 288 від 2 квітня 2009 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/288-2009-%D0%BF>.
19. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28 грудня 2014 року. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/914-19>.
20. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи: Закон України від 28 грудня 2014 року. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/71-19>.
21. Сивограков О. В. Индикаторы устойчивого развития местного сообщества (Как оценить результаты Местной повестки-21). Минск: Прописки, 2008. 92 с.
22. Соколов Н. А. Прогнозирование показателей социально-экономического развития региона. С., 2005. 79 с.
23. Соколова О. М., Ковальчук А. В. Теоретичні засади фінансової децентралізації в умовах реформування системи державного управління. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/62/files/03055491-6112-48aa-87dc-dbcaeba697f5.pdf>.
24. Фінансова децентралізація в Україні. Перший етап успіхів. URL: [http://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decentr_\(21.03.17\).pdf](http://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decentr_(21.03.17).pdf).
25. Focus on Sustainable Development. Nordic Key Indicators (2006). Nordic Council of Ministers. Copenhagen. 18 p.
26. Local Agenda 21 (2004). Methodological Manual Based on Experiences from Slovakia. Edited by Peter Mederly. Bratislava. 73 p.
27. Our Community Our Future: A Guide to Local Agenda 21 (1999). Canberra, 188 p.
28. Sustainable Development in Germany. Indicator Report (2007). Federal Statistical Office of Germany. Wiesbaden. 59 p.
29. Sustainable Development Indicators for Sweden – a first set (2001). Statistics Sweden. Swedish Environmental Protection Agency. 52 p.

References

1. Antonov, V. V., Zaytseva, L. M. (2004). *Metodyky kompleksnoi otsinky sotsialno-ekonomichnoho rozvytku oblasti ta yii administratyvno-terytorialnykh odynyts (na prykladi Dnipropetrovskoi oblasti) [Methods of complex assessment of social and economic development of the region and its administrative-territorial units (on the example of Dnepropetrovsk region)]*.
2. Butko, M. P. (2005). *Rehionalni osoblyvosti ekonomichnykh transformatsii v perekhidnii ekonomitsi [Regional features of economic transformations in the transition economy]*. K.
3. Varnalia, Z. S. (2007). *Derzhavna rehionalna polityka Ukrainy: osoblyvosti ta stratehichni priorityty : monohrafiia [State Regional Policy of Ukraine: Features and Strategic Priorities: Monograph]*. K.
4. Wozniak, G. (2017). *Osoblyvosti mizhbiudzhethnykh vidnosyn v konteksti dosiahnennia finansovoi spromozhnosti terytorialnykh hromad [Peculiarities of inter-budget relations in the context of achieving financial viability of territorial communities]*. *World of finance. State and local finances*, 2 (51). 17-28.
5. Gerasimchuk, Z. V., Vakhovich, I. M. (2002). *Orhanizatsiino-ekonomichnyi mekhanizm formuvannia ta realizatsii stratehii rozvytku rehionu [Organizational and economic mechanism of formation and implementation of the development strategy of the region]*. Luck.

6. Derzhavna kaznacheiska sluzhba Ukrainy. Zvitnist pro vykonannya biudzhativ [State Treasury Service of Ukraine. Performance reporting]. URL: <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list?currDir=146477>.
7. Derzhavna tsilova prohrama rozvytku ukrainskoho sela na period do 2015 roku: zatverdzhena Postanovoiu KMU № 1158 vid 19 veresnia 2007 r. [State target program of Ukrainian village development for the period up to 2015: approved by Resolution CCU № 1158 of September 19, 2007]. URL: <http://www.minagro.kiev.ua/page/?5082>.
8. Detsentralizatsiia mistsevykh biudzhativ 159 obiednanykh terytorialnykh hromad [Decentralization of local budgets to 159 integrated territorial communities]. URL : http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2017/04/De-centr_297x210_April-2017.pdf
9. Zhuvagina, I. O., Filipishina, L. N. (2017). Analiz realizatsii biudzhethnoi detsentralizatsii v konteksti sotsialno-ekonomichnoho rozvytku krainy [Analysis of implementation of budgetary decentralization in the context of social and economic development of the country]. *Young scientist*, 4.4 (44.4). 35-39.
10. Zakon Ukrainy «Pro stymuliuвання rozvytku rehioniv» № 2850-IV vid 08 veresnia 2005 r. [Law of Ukraine «On Stimulation of Development of Regions» № 2850-IV of September 8, 2005]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2850>.
11. Zinchuk, T. A. (2010). Teoretyko-metodolohichni pidkhody do formuvannya indyikatoriv rozvytku silskoi ekonomiky. Transformatsiia silskoho hospodarstva ta sela: yuvileinyi zbirnyk naukovykh statei [Theoretical approaches to the formation of indicators of rural economy development. Transformation of agriculture and the countryside: an anniversary collection of scientific articles]. L., p. 329-338.
12. Kazyuk, Y. Zmitsnennia finansovoi spromozhnosti hromad: vlasni resursy ta derzhavna finansova pidtrymka mistsevoho i rehionalnoho rozvytku [Strengthening the financial viability of communities: own resources and state financial support for local and regional development]. URL: <https://www.oecd.org/regional/regional-policy/Financial-Capacity-of-Communities-UKR.pdf>.
13. Lyashenko I. M. (1999). Ekonomiko-matematychni metody ta modeli staloho rozvytku [Economic and mathematical methods and models of sustainable development]. K.
14. Morosyuk, N. V., Tereshchenko V. K., Tkachuk V. A. (2010). Metodolohiia formuvannya systemy otsinky rivnia rozvytku silskykh terytorii [Methodology of formation of the system of assessment of the level of development of rural areas]. *Agroworld*, 8. 2-5.
15. Morosyuk, N. V. (2014). Orhanizatsiino-ekonomichni zasady staloho rozvytku silskykh terytorii: monohrafiia [Organizational and economic foundations of sustainable development of rural areas: monograph]. Nezhin: Publisher of BO Lysenko N.N.
16. Malev, A. N., Danishin, B. N. (2002). Stalyi rozvytok rehionu: stratehichni napriamy ta mekhanizmy [Sustainable development of the region: strategic directions and mechanisms]. K.
17. Petkova, L. A. (2004). Ekonomichne zrostannia v Ukraini: rehionalnyi vymir [Economic growth in Ukraine: regional dimension]. Cherkasy: CHGTU.
18. Postanova Kabinet Ministriv Ukrainy «Pro monitorynh sotsialno-ekonomichnoho rozvytku malykh mist i selyshch» № 288 vid 2 kvitnia 2009 roku [Cabinet of Ministers Decision № 288 of 2 April, 2009 on monitoring the socio-economic development of small cities and towns]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/288-2009>.
19. Pro vnesennia zmin do Biudzhethnoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo podatkovoi reformy: Zakon Ukrainy vid 28 hrudnia 2014 roku [On Amendments to the Budget Code of Ukraine and Some Legislative Acts of Ukraine on Tax Reform: Law of Ukraine of 28 December, 2014]. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/914-19>.
20. Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy ta deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo podatkovoi reformy: Zakon Ukrainy vid 28 hrudnia 2014 roku [On Amendments to the Tax Code of Ukraine and Some Legislative Acts of Ukraine on Tax Reform: Law of Ukraine of December 28, 2014]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/go/71-19>.
21. Civogorakov, A. V. (2008). Indikatory ustoychivogo razvitiya mestnogo soobshchestva (Kak otsenit' rezul'taty Mestnoy povestki-21) [Indicators of sustainable development of the local community (How to assess the results of the local agenda-21)]. Minsk: Propylei.
22. Sokolov N. A. (2005). Prognozirovanie pokazateley sotsial'no-ekonomicheskogo razvitiya regiona [Forecasting of social and economic development indicators of the region]. S.
23. Kolova, A. N., Kovalchuk, A. V. Teoretychni zasady finansovoi detsentralizatsii v umovakh reformuvannya systemy derzhavnogo upravlinnia [Theoretical foundations of financial decentralization in conditions of public administration reform]. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/pages/dop/62/files/03055491-6112-48aa-87dc-dbcaeba697f5.pdf>.
24. Finansova detsentralizatsiia v Ukraini. Pershyi etap uspikhiv [Financial decentralization in Ukraine. First stage of success]. URL: [http://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decentr_\(21.03.17\).pdf](http://old.decentralization.gov.ua/pics/attachments/Buklet_finansova_decentr_(21.03.17).pdf).
25. Focus on Sustainable Development. Nordic Key Indicators (2006). Nordic Council of Ministers. Copenhagen. 18 p.
26. Local Agenda 21 (2004). Methodological Manual Based on Experiences from Slovakia. Edited by Peter Mederly. Bratislava. 73 p.
27. Our Community Our Future: A Gide to Local Agenda 21 (1999). Canberra, 188 p.
28. Sustainable Development in Germany. Indicator Report (2007). Federal Statistical Office of Germany. Wiesbade. 59 p.

29. Sustainable Development Indicators for Sweden – a first set (2001). Statistics Sweden. Swedish Environmental Protection Agency. 52 p.

ДАНИ ПРО АВТОРА

Слюсар Світлана Тимофіївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування, ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»
e-mail: devko89@ukr.net
<https://doi.org/0000-0002-3068-6387>
Researcher ID: T-1176-2019

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Слюсар Светлана Тимофеевна, кандидат экономических наук, доцент кафедры финансов, учета и налогообложения, ГБУЗ «Переяслав-Хмельницкий государственный педагогический университет имени Григория Сковороды»
e-mail: devko89@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Sliusar Svitlana, PhD (Economics), associate professor of finance, account and taxation
Pereiaslav-Khmelnitskyi Hryhorii Skovoroda State Pedagogical University
e-mail: devko89@ukr.net

Подано до редакції 29.09.2020

Прийнято до друку 18.10.2020

УДК 657.6.

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2020-47-92-97>

ВИЗНАННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ АУДИТОРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Тірбах Л. В.,
Чабан Г. В.

Актуальність теми дослідження. У статті виявлено та проаналізовано найбільш значущі фактори, що впливають на визнання та впровадження міжнародних стандартів в Україні.

Постановка проблеми. Оцінка опублікованих результатів роботи з перекладу міжнародних стандартів аудиторської діяльності на основі критеріїв точності та збереження сенсу, актуальності, зрозумілості, проходження граматичним нормам, повноти, єдності, пріоритету української традиційної термінології, внесення пропозицій, спрямованих на поліпшення цих результатів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Дослідження визнання міжнародних стандартів аудиторської діяльності в Україні знайшли відображення в працях Галкін В. В., Голов С. Ф., Загородній С. В., Терещенко Л. О., Шахрайчук Т. В., Шурупова Ю. Г. В той же час зазначені проблеми потребують свого подальшого дослідження.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття слід виділити важливе значення запровадження міжнародних стандартів аудиторської діяльності в Україні.

Постановка завдання, мети дослідження визначити переваги, слабкі і, проблемні моменти застосування міжнародних стандартів аудиту в Україні.

Метод або методологія проведення дослідження: у статті дослідження базується на теорії наукового пізнання, системному підході до розглянутих проблем, вивченні їх взаємозв'язку та розвитку.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). Виявлено складності сприйняття положень міжнародних стандартів аудиту, та їх переводу.

Галузь застосування. Результати даного дослідження можуть застосовуватись в аудиторській діяльності України

Висновки відповідно до статті. Зроблені висновки про необхідність подальшої роботи над покращенням стилістики стандартів як бухгалтерського обліку.

Ключові слова: аудит, аудиторська діяльність, контроль, стандартизація, міжнародні стандарти аудиту.

ПРИЗНАНИЕ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ АУДИТОРСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В УКРАИНЕ

Тірбах Л. В.,
Чабан Г. В.

Актуальность темы исследования. В статье выявлены и проанализированы наиболее значимые факторы, влияющие на признание и внедрение международных стандартов в Украине

Постановка проблемы. Оценка опубликованных результатов работы по переводу международных стандартов аудиторской деятельности на основе критериев точности и сохранения смысла, актуальности,